

Posebneži, ki so zaznamovali zgodovino (11)

Rudolf Steiner

Steiner je bil tako znanstvenik kot filozof, vpliven mislec in hkrati udejanjevalec idej; bil je oseba, ki je znala združiti na videz nezdržljivo – znanost in duhovnost. Postavil je temelje antropozofiji, evritmiji, biodinamičnem poljedelstvu in waldorfski šoli ter pisal celo o zgodovini Atlantide in Lemurije.

Rudolf Steiner se je rodil v Kraljevcu, na bližnjem Hrvaškem, ki je v času njegovega rojstva, to je leta 1861, spadala pod Avstro-Ogrsko. Ko je bil otrok, je Rudolfova družina zelo veliko potovala, oče je bil namreč zaposlen pri železnici, tako da so se pogosto selili, vse dokler se niso ustalili v bližini Dunaja. Steiner se je tako lahko vpisal na Tehnično visoko šolo in kmalu zatem spoznal vplivnega teozofa Friedricha Ecksteina, ki ga je vpeljal v krog dunajskih idealistov. Eckstein in njegovi prijatelji so Steinerja spoznali z mysticizmom in ga zasuli s teozofskimi učbeniki. V tem času so ga prevzela tudi Goethejeva dela, ki jih je podrobneje proučeval tudi kasneje.

TEOZOFIJA IN OTO

V času, ko je bil poročen, se je zopet začel poglobljati v mistične reči, ki so bile nekdanje del njegovih dunajskih let. Zanimanje za okultno ga je približalo teozofskemu društvu, kjer so ga kasneje prosili, da prevzame funkcijo generalnega sekretarja nemške sekcije. Steiner je ponudbo sprejel, a si je uspel izboriti popolno svobodo glede določenih svojstvenih smernic in se ni pridruževal takratni običajni praksi. Na podlagi spiritualnih izkušenj in visoke uradne izobrazbenosti je svojo pot našel in gradil v duhovni znanosti.

Steiner se v bistvu ni strinjal z večino

Antropozofi so lahko le ljudje, ki jim vprašanja o človeku in svetu vzbudijo podobno življenjsko potrebo, kot sta lakota in žeja.

stvari, ki jih je učila teozofija, predvsem s tistim, kar so prodajali kot okultno. Pravil je, da se je teozofom pridružil zato, ker je bilo teozofsko društvo takrat edina skupina, »v kateri so imeli pravo duhovno življenje.«

Steiner je pridobival tako nasprotnike kot zveste privrženca in med leti 1902 in 1913 se je v njegovi misli zgodilo veliko. Uveljavil se je z nizom predavanj v Parizu in večina nemških teozofov mu je

Rudolf Steiner, oče biodinamičnega kmetovanja, waldorfske šole in antropozofije.

leta 1912 sledila v njegovo novo Antropozofsko društvo. V letu 1913 pa je v švicarskem Dornachu ustanovil še Goetheanum, šolo duhovne znanosti.

V tem obdobju je tudi vstopil v zloglasni red OTO (Ordo Templi Orientis), Red vzhodnega templja, v katerem je svoj čas deloval tudi Crowley, s čimer je pridobil pooblastilo za ustanovitev lože Mysteria Mystica Aeterna. Steiner je kasneje dejal, da nikakor ni imel namena dejansko delovati v duhu takšnega društva, kot je OTO; spomnimo, da so med drugim prakticirali tudi spolno magijo. Kot pravijo poznavalci, Steiner najbrž res ni imel takšnih namenov, je pa po vsej verjetnosti gojil ambicijo po ustvarjenju velike okultne federacije.

V letu 1925 je začel postavljati drugi Goetheanum, prvotni je bil namreč požgan, ki je kasneje postal kulturni center za znanstvene in matematične (numerološke) raziskave, biodinamično kmetovanje in medicino ter nasploh šola raznih umetnosti.

ANTROPOZOFIJA

Bistvena razlika med teozofijo in vodilom Steinerjeve antropozofije je bila namesto božje modrosti človeška modrost, s katero je imel moč reševati umetniška, politična in družbena vprašanja. Sposobnost duhovnih zaznav in jasno vidnosti naj bi Steiner razvil že v zgodnjem dunajskem obdobju in jih kasneje spojil z Goethejevo metodo poglobitve v bistvo stvari.

Gre za to, da človek, ko razvije »duhovne oči«, lahko spozna bitja višjih svetov in tako napreduje v vednosti. Sam Steiner pravi, da je antropozofija pot spoznanja, ki želi duhovnost človeka pripeljati do duhovnosti kozmosa.

Pri človeku se kaže kot potreba srca in čustev. Antropozofi so lahko le ljudje, ki jim vprašanja o človeku in svetu vzbudijo podobno življenjsko potrebo, kot sta lakota in žeja. Steiner še pravi, da je duhovni svet dosegljiv za ustrezno razvitega človeškega duha. Človekove duhovne zmožnosti naj bi bile zaradi prevelikega posvečanja materializmu zastrte, lahko pa jih ponovno prebudimo z meditacijo in koncentracijo.

Svoje nadnaravne čute je uporabil tudi za pregled preteklosti in se osredotočil na zgodovino Atlantide in Lemurije. Steiner je videl, da se človek razvija nazaj proti izgubljenemu božanskemu stanju.

WALDORFSKA ŠOLA

Glede na to, da je Steiner verjel, da vsa velika vprašanja o živ-

ljenju človeštva vodijo nazaj do otroške sobe in učilnice, je razumljiva njegova želja po ustanovitvi šole, ki bo ljudem že v zgodnjem otroštvu kazala pravo pot. Tako se je leta 1919 v Stuttgartu rodila prva waldorfska šola, danes pa jih v Evropi in ZDA obstaja že preko sto. Tako se je začela vse bolj udeleževati tudi Steinerjeva antropozofska misel.

Waldorfska šola, ki je prisotna tudi na naših tleh, seveda temelji na vzgoji otroka z vidika duhovne znanosti. Spodbuja individualno nadarjenost in nalaga učiteljem, da v vsakem otroku vidijo

Waldorfska šola nalaga učiteljem, da v vsakem otroku vidijo božansko uganko, ki jo morajo rešiti tako, da mladi človek najde samega sebe.

posebno vprašanje, božansko uganko, ki jo mora vzgojitelj z ljubeznijo in s pridobljenim znanjem rešiti tako, da mladi človek najde samega sebe.

Steiner pravi: »Pravi vzgojitelj deluje tako, da resnico, dobroto in lepoto otroku ne samo prikaže, temveč jih živi. Na otroka se ne prenese tisto, kar ga učimo, temveč tisto, kar smo. Najbolj pomembno je, da vsak pouk otroku predstavi-

Goetheanum je kmalu postal pravo središče duhovne znanosti.

mo z lastnim zgledom. Poučevanje samo ni zgolj teoretična snov, temveč umetnost.«

Kakor koli se to lepo sliši, pa nekateri strokovnjaki opozarjajo na določene pomanjkljivosti. Dr. Robi Kroflič, profesor pedagogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ocenjuje vzgojni koncept waldorfske pedagogike kot nevaren, saj lahko zaradi moči, ki jo pripisujejo razredniku, in zaprtosti v krog somišljenikov omogoča nevarne zlorabe.

BIODINAMIČNO POLJEDELJSTVO

Leta 1921 je Steiner v Nemčiji organiziral Poljedelski tečaj za velike kmetovalce, na katerem je bil – poleg opozarjanja na resne posledice uporabe kemičnih sredstev, umetnih gnojil in škropiv ter nespoštovanja naravnih ciklov vse bolj industrializiranega kmetijstva – go-

Tudi Zemlja, planeti in atomi so do neke mere živi in zavestni in imajo svoje eterično telo.

vor tudi o eteričnih formirajočih silah. Gre za mišljenje, da je sama snov, iz katere so živi organizmi, neživa, dokler je ne oživijo eterične sile.

Tudi Zemlja, planeti in atomi so do neke mere živi in zavestni in imajo svoje eterično telo. Steiner pravi, da »nadsončni« planeti (Mars, Jupiter, Saturn) sevajo svoje sile, energijo globoko v zemljo, od koder jih kremenčaste kamnine sevajo nazaj v prst, v kateri raste rastlina. »Podsončni« planeti (Luna, Merkur, Venera) pa sevajo drugo vrsto energije, ki jo privlači apnenec; ta-

ko rastline pridobijo sposobnost tvorbe semen, ki dobro kalijo.

Steiner pravi, da je pomembno, da so tla in tako tudi hrana prežeti z duhovnimi silami, kot je to pri biodinamičnem gospodarjenju. Taka hrana lahko človeka prehranjuje tako, da se duh v fizičnem lahko spet izraža in uveljavlja. Tečaj je zaključil z zelo pomenljivim in za današnje čase še kako pomembnim stavkom, s katerim se je zopet potrdil v svoji jasnovidnosti: »Konec tega stoletja bodo naša živila tako prazna, da za človekovo prehrano ne bodo več uporabna, polnila bodo le njegov želodec, a resnično prehranjevati človeka ne bodo več mogla.«

V Sloveniji se tovrstno kmetovanje lepo razvija, prvo društvo za biodinamiko smo dobili v letu 1991, sedaj pa jih imamo že deset, kar nas glede na število prebivalcev uvršča v sam evropski vrh.

Aleksej Metelko